

Rapport om examinationsuppgift för trycksaksproduktion 5 poäng

Eskilstuna 1998-10-28
Sebastian Vidovic, Dik 98

IDP, Informationsdesign

Sammanfattning

Under 5 poängskursen Trycksaksproduktion fick jag i uppdrag att göra en trycksak och en webbsajt till Enheten för preventiv näringslära på Karolinska institutet.

Utgångsmaterialet jag fick var ganska rörigt och mycket tid gick åt att redigera texter och skära i mottagaromfång.

Under arbetets gång har jag försökt att arbeta så professionellt som möjligt och tagit hänsyn till saker som t.ex. typografi, papper, tryckmetoder och bildmaterial.

Resultatet blev en digitaltryckt broschyr på 8 sidor, ett tryckfärdigt Page Maker-dokument samt en pc-optimerad webbsajt gjord efter konstens alla regler.

Innehållsförteckning

Trycksaken	7
Problemformulering	7
Metod	7
Utgångsmaterialet	7
Pappersformatet och papperet	7
Färgen	7
Bilderna	8
Ytterligare textredigering	8
Typografi och marginaler	8
Tryckeriet	8
Resultat	8
 Webbsajten	 9
Menyn	9
Typsnitten och kompatibiliteten	9
Bilderna	9
Andra bilder än i broschyren	9
Javascript	10
Resultat	10
 Källförteckning	 11

Trycksaken

Problemformulering

Uppgiften var att framställa en trycksak och en webbsajt för Enheten för preventiv näringslära på Karolinska institutet. Arbetet började med att vi i grupp samlade in information om Enheten, vad de arbetar med samt deras nyinköpta fettmätningssmaskin Bod Pod. Efter detta inledande moment skulle vi enskilt arbeta med trycksaken. Vi fick dock lov att byta tjänster med en illustratör eller redaktör för att få bra material att arbeta med. När trycksaken var färdig var tanken att vi skulle överföra innehållet till webbsajten och ta hänsyn till alla de faktorer som skiljer de olika medierna åt.

Metod

För att inte vår handledare på Enheten på preventiv näringslära – EPN – skulle bli överöst med frågor från alla som valt Bod Pod-projektet, så valde vi ut 4 representanter som fick åka till Stockholm för att samla information och fotografera. Emellertid gick det lite långsamt och det var inte för än en och en halv vecka senare som sammanfattningen av studiebesöket delades ut till gruppmedlemmarna.

Utgångsmaterialet

Informationen jag fick bestod av ett konglomerat information på mycket olika nivå. Det fanns en kort beskrivning av EPN, vad de arbetade med och vilka ansvarsområden de hade. Sedan fanns det några sidor om Body Mass Index – BMI – samt en flera utförliga beskrivningar på hur Bod Pod fungerar och vad som skiljer den åt från tidigare fettmätningssmaskiner. De sistnämnda texterna var på engelska och tidvis mycket tekniskt djupgående.

Det första problemet jag mötte var just att informationen var spridd och att den slutprodukt förväntade sig hade mycket skilda målgrupper och innehåll. Broschyren skulle dels vända sig till experter inom området, dels noviser. Den skulle dessutom beskriva vad EPN är, vad de arbetar med samt Bod Pod. Det var det inte helt lätt att knyta alla dessa trådar på ett snyggt sätt.

Jag skar ner informationen och kom fram till att jag ville ha med följande saker:

- Vad EPN är och inom vilka område de arbetar med.
- Vad BMI är och för vilka människor det inte fungerar.

- Att kroppsvolymen måste mätas för att kunna mäta skillnaden mellan fett och muskler.
- Vattenbaserade mätmetoder och vad som var dåligt med dessa.
- Luftbaserade mätmetoder och vad svårigheterna är med dessa.
- Bod Pods fördelar och hur en mätning går till.
- Hur man kommer i kontakt med EPN.

Eftersom jag lade textinnehållet på en ganska oavancerad nivå så räknar jag bort experterna från min målgrupp.

Jag började skriva texten och till en början blev det mycket text. Jag lät det vila någon dag och satte sedan igång med att redigera texten. Efter min redigering bad jag två andra redaktörer som inte arbetade med Bod Pod att läsa igenom texten. Det gav ytterligare några nyttiga redigeringar som jag själv missat.

Ett problem kvar stod dock. Jag ville göra en trycksak som var mycket mindre till formatet än vad texten tillät. Men jag hade redan laggt ned rätt mycket arbete på texten och för att inte kasta allt arbete i sjön så gav jag bort en kopia till illustratören Roger Thomasson innan jag fortsatte kapa. Att få hjälp med bilderna av en illustratör är aldrig fel.

Pappersformatet och papperet

Innan jag var helt färdig med texten började jag titta på vilket format, papper och bilder min trycksak skulle ha. Eftersom jag gjort broschyrer med stående format tidigare så föll jag för ett kvadratisk format på 120x123 mm. Höjden gjorde jag lite större än bredden för att göra formatet optiskt kvadratisk, något som jag läst mig till i Christer Hellmarks bok *"Bokstaven, ordet, texten"*.

Efter att förkovrat mig i papper i 1998 års septembernummer av Cap & Design, så föll jag för att använda silk. Detta papper återger bildernas futuristiska utseende med stuns samtidigt som läsbarheten av texten består. Papperet klarar tryck med 133 linjer per tum, men enligt Cap & Design man måste vara försiktig så att färgen inte smetar.

Färgen

Jag valde att min trycksak skulle tryckas i duplex, eftersom det blir billigare. Dessutom behövde jag inte fler färger för att uttrycka det jag ville med bilderna – framtid och

rymdskepp utan att de för den skull blir löjliga. Jag ville ha en mörkblå ton och färgen som jag valde kallas *Pantone 285 CVC*.

Bilderna

Jag har bara två bilder i broschyren och dessa är mest till för att skapa en något futuristisk stämning. I gentjänst för texten hjälpte Roger mig att välja ut dessa bland de lågupplösta digitalbilderna som vi fått från studiebesöket på sjukhuset. Vi höjde upplösningen till 266 dpi, lade på gaussisk oskärpa och skärpte sedan till bilderna. Emellertid valde vi dock att åter göra bilderna suddiga och mer urfrätta i mellantonerna för att vara mer mystiska och spännande för betraktaren.

Duplex till trots så valde vi till sist att konvertera bilderna till CMYK. Chansen att det blir just mitt förslag som EPN trycker är ganska liten och med tanke på att jag hade tänkt digitaltrycka broschyren så var valet egentligen självklart. Digitalpressen kör med CMYK, så då är det ju bra om man valt detta färgsystem.

Ytterligare textredigering

För få den luftiga layout jag ville ha var jag tvungen att skära ytterligare i texten. Jag kom fram till att det viktigaste innehållet var följande:

- Vad EPN är och inom vilka område de arbetar med.
- Vad BMI är och för vilka människor det inte fungerar.
- Bod Pods bästa sidor och hur en fettmätning går till.
- Hur man kommer i kontakt med EPN.

Med detta innehåll täckte jag in det mesta av det EPN:s önskemål samtidigt som jag kunde göra en snygg trycksak. Det är inte mycket som kvarstår av den första versionen av texten, men längst är ju inte alltid bäst.

Typografi och marginaler

Eftersom ögat har lättast för att läsa brödtext satt med en antikva valde jag ett typsnitt vid namn *Georgia*. I nio punkters grad, ett radavstånd på 15 punkter och med ca 58 tecken per rad ger den god läslighet. Tyvärr innehöll inte Georgia några gemena siffror eller kapitäl, annars hade jag använt sådana.

Brödtexten är marginaljusterad och styckena börjar med fyra mm indrag. Jag valde indrag istället för blankrad för att hålla ihop textblocken bättre.

För att minimera antalet avstavningar har jag spärrat och knipit lite här och där. Alla avstavningar gick inte att få bort, men de få som blev kvar blev bättre genom att jag lade in mjuka bindestreck.

Som rubriktypsnitt valde jag en fet *Futura* i 14 punkters grad och 14 punkters radavstånd. Även om radavstånden skiljer sig åt mellan brödtext och rubrik så linjerar spalterna. Jag använde mig nämligen av ett 15 punkters baslinjeraster som tvingar raderna att linjera.

Marginalerna valde jag efter principen att den inre är minst, toppen lite större, yttermarginalerna ytterligare något större och bottenmarginalen störst. Denna princip gör att satsytan blir harmonisk och att det går att hålla i trycksaken utan att fingrarna skymmer texten.

Tryckeriet

Efter att jag kollat upp filnamnen på de typsnitt jag använt och gått igenom alla trycksaker ytterligare en gång, kopierade jag ner allting på en Jaz-skiva och begav mig till Ågerups repro. Jag hade med mig en specifikation på trycksaken (bilaga 1) för att underlätta arbetet för tryckeriet. De kunde inte skaffa fram riktigt det papper jag ville ha eftersom deras maskin inte klarar att trycka på all sorts papper. De sa att de skulle hitta något liknande och dagen efter hade jag min digitaltryckta broschyr i handen.

Jag hade också skrivit ihop en offertförfrågan (bilaga 2), men eftersom tryckning inte är aktuellt, så besparade jag dem arbetet med offertsammanställningen.

Resultat

Resultatet blev sex sidor plus omslag. Trycksaken är inte den roligaste i världen, men det känns som om jag har gjort liknande saker förut. Hela vägen i produktionskedjan har jag försökt att arbeta som man ska – gått igenom informations materialet, redigerat, låtit andra opponera etc. Samtidigt har jag försökt göra det så tekniskt korrekt som möjligt. Jag har tryckt broschyren på digital tryckpress, men hyfsat resultat, vilket tyder på att jag gjort någorlunda rätt i hanteringen.

Det är sagt så att vi ska lämna in en dummy, ett papper som ser ut som trycksaken kommer att se ut. Men i mitt fall finns det alltså färdiga filer som man kan skicka till tryckeriet.

Webbsajten

När jag skapade webbsajten började jag med att skissa på papper hur den skulle se ut. Jag har gjort webbsajter förut och visste vad som var möjligt på den tid som jag hade kvar. När jag kommit fram till ett vettig skiss, skapade jag en bild i Photoshop som var 620x440 pixlar och monterade det i Illustrator. På så vis visste jag att jag höll mig inom ramen för vad 640x480 skärm klarar av.

Menyn

Skissen jag hade byggde på att jag skulle använda ett ramdokument som innehöll två ramar. En innehålls-ram placerad på vänstersidan och en huvudram för resten av skärmen. På detta vis är innehållsförteckningen alltid tillgängligt.

Nu började jag skapa menyn i Illustrator. Jag laddade in paletten med de webbsäkra färgerna för att försäkra mig om att de ser bra ut även på de skärmar som kör 256 färger.

Typsnitten och kompatibiliteten

Eftersom EPN inte har någon egen logotyp fick de nöja sig med en blåfärgad text i Gill Sans som löd: Enheten för preventiv näringslära. Även i de andra rubrikerna använde jag Gill Sans eftersom typsnittet har en erkänd läsbarhet på bildskärm. Men långt ifrån alla har Gill Sans installerade på sina datorer, så jag lade alla rubriker som gif-bilder för att vara säker på att de skulle se rätt ut.

Till skillnad från trycksaken använde jag en grotesk även i brödtexten. Grotesker är mer läsvänliga än antikvor när de visas på bildskärm. Brödtexten fick typsnittet Arial eftersom det finns på de flesta pc-datorer, men för säkerhets skull lade jag även in ett alternativtypsnitt, Helvetica, så att det blir någorlunda rätt även på Mac.

Tyvärr är det så att om man använder textbaserad text istället för bildbaserad text på webben, alltså text som man inte gjort som en bild, så stämmer layouten väldigt sällan mellan de olika plattformarna och webbläddrarna. Eftersom jag har gjort webbsajten på en pc och testat den med Internet explorer, så ser den mest korrekt ut på ett pc med samma mjukvara.

När jag testade webbsajten på en mac med Netscape Navigator 4.03 så blev till exempel texten mycket mindre än på pc:n. Användarna som kör macen har dock en så

pass liten andel – mindre än 5% av alla surfare – så struntar jag i om det ser lite sämre ut hos dessa. Nu är jag medveten att fallet inte är så på just vår avdelning, men för att sajten ska bli rättvist bedömd måste man se den på en pc.

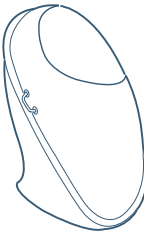

Bilderna

Alla bilder jag har använt har jag försökt att göra så små som möjligt. Jag har använt webbsäkra färger och reducerat antalet färger ytterligare genom ett litet knep. När jag sparat bilderna med webbpaletten så konverterar jag tillbaka bilden till RGB. Där efter konverterar jag åter till indexerade färger och väljer "exakt palett" istället för "webbpalett". På så vis får jag bort alla de webbsäkra färger som bilden inte använder sig av. Det skiljer inte så mycket i fil-storlek, men när man skapar webbsajter måste man verkligen snåla med byten.

Totalt sett är jag mycket nöjd med att lyckats skapa så små bilder i byte räknat. Grafiken inklusive all text ligger bara på 60 Kb.

Andra bilder än i broschyren

Jag har delvis använt andra bilder på webbsajten än i broschyren. Det är bara den inledande bilden som är gemensam. Jag tyckte de andra bilderna inte passade in i broschyren.

Viktmätning	Volymmätning	Beräkning och resultat
		

De här bilderna gjorde jag själv i Illustrator.

En av bilderna, den färglada Bod Poden, har Roger gjort i Photoshop. Den andra – som föreställer en väg, en Bod

Pod samt en dator – har jag gjort själv. Bod Poden ritade jag av från ett fotografi och de andra har jag gjort på frihand direkt i Illustrator.

Javascript

Jag har använt Microsoft Frontpage 98 för att skapa webbsajten, men jag har även lagt in några javascript. Dessa är så kallade preload-script som laddar hem grafik innan surfarens webbläsare kommit på att den behöver grafiken. Dessa script gör alltså att sidan känns snabbare än vad den egentligen borde vara.

Jag har också använt ett mouseover-script som ger lite interaktivitet i menyerna. När muspekaren passerar över en meny tänds en röd, blinkande pil som pekar vart information kommer upp någonstans. På pc fungerar scriptet utmärkt, men på macen så blinkar inte pilen. Jag antar att det har med mac OS formidabla multitasking att göra eller möjligtvis att Netscapes spagettiprogrammerare inte får gratis Coca Cola på arbetsplatsen.

Resultat

Resultatet blev en nätt lite webbsajt om Enheten för preventiv näringslära och deras arbete. Sajten skulle gå att göra mycket mer sofistikerad, men det känns inte särskilt relevant med tanke på att den förmodligen inte kommer användas på riktigt.

Webbsajten kan beskådas på adressen:

<http://home.swipnet.se/~w-58566/bodpod>

Den är med all säkerhet inte den coolaste webbsajt världen har skådat, men den fyller sin funktion efter de riktlinjer jag fått. Den har även en del kompatibilitetsproblem, som till exempel att den utnyttjar toppmarginaler som inte stöds av Navigator, men sajten står och faller inte med svagheter.

Webbsajter har jag gjort tidigare och det känns som jag gjort även denna uppgift förut. Något som däremot skulle vara kul att titta närmre på är hur man bygger upp till exempel databaskopplingar, diskussionswebbar och e-postlistor, saker som gör sajten mer levande och påverkbar från användarens sida. En statisk webbsajt som denna kan till och med en engagerad högstadieläroving göra utan större problem. Och ska vi som datorgrafiker komma ut på marknaden och vara konkurrenskraftiga så måste vi känna till hur mer kommersiella webbsajter fungerar och vad som behövs för att driva dem.

Källförteckning

Litteratur

Boman, Jan & Hallberg, Åke: Grafisk design – de synliga språket.
Tredje omarbetade upplagan. Bokförlaget Spektra AB 1993 – ISBN 91-7136-437-4

Hellmark, Christer: *Bokstaven, ordet, texten*. Andra upplagan.
Ordfront förlag 1997 – ISBN 91-7324-617-4

Nyman, Mattias: *Bättre bilder i tryck*. Första upplagan.
Rolf Förlag 1997 – ISBN 91-630-5185-0

Muntliga källor

Olsson, Torbjörn: *Typografiföreläsningar*.

von Essen, Gabriella: *Föreläsningar i*
- *Bilder klara för tryck*. 98-10-01
- *Page Maker klart för tryck*. 98-10-05
- *Trycksaksplanering*. 98-10-12

Blomberg, Anders: *Föreläsning i*
- *Wacom board och Painter*.

